

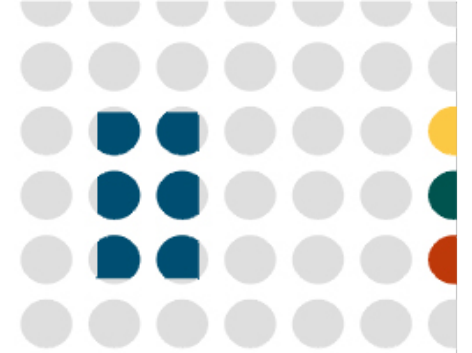
Valstybės pinigine

Ingrida Šimonytė

Valstybės piniginė

FINANSŲ MINISTERIJA

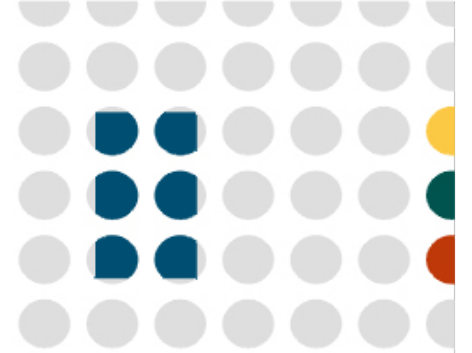

Valstybės piniginė labai tarpriai susijusi su **solidarumu** –susitarimu tarp visuomenės narių prisidėti prie bendro gėrio sukūrimo. Solidarumas tarp kartų - susitarimas, kad mes, kaip visuomenė užauginsime ir išlaikysime savo vaikus, padėsime garbingo amžiaus sulaukusiems, su sunkumais susiduriantiems, pan.

Susitarimas tarp tų kurie šiuo metu gali prisidėti prie bendro gerbūvio kūrimo ir tų, kurie to padaryti dėl įvairių priežasčių negali. Solidarumas tų, kurie turi jėgų ir galimybių ir kuria perbūvį ne tik sau, su tais, kurie gali prisidėti mažiau, kurie prie kuriamo gerbūvio prisidėjo anksčiau arba dar tik prisidės ateityje. Tad vienu visuomenės narių parama kitiems nariams, bendrumas, kitų poreikių atliepimas ir yra valstybės pinigų skirstymo esmė.

Nes būtent tokią užduotį – teisingo ir tinkamo lėšų paskirstymo - visuomenė, piliečiai patiki savo valdžiai.

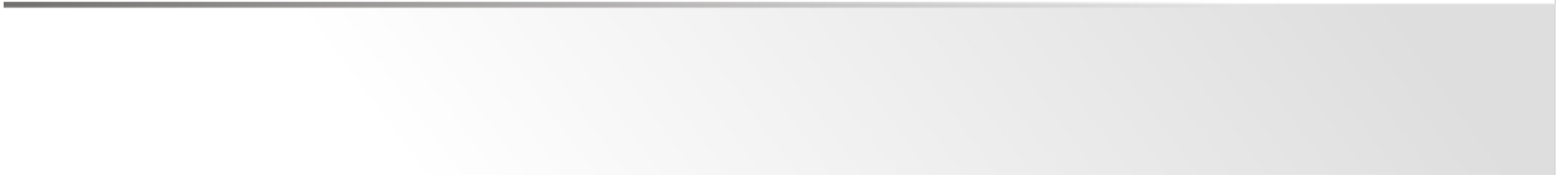

Pajamos

Išlaidos

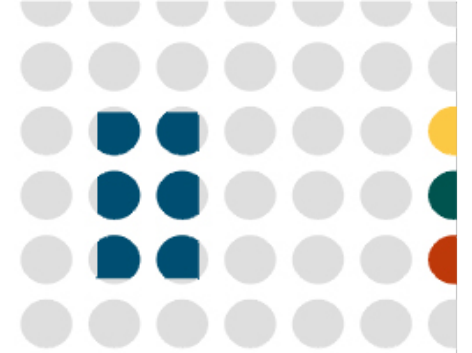
Santaupos

Skolos

Valstybės biudžetai

FINANSŲ MINISTERIJA

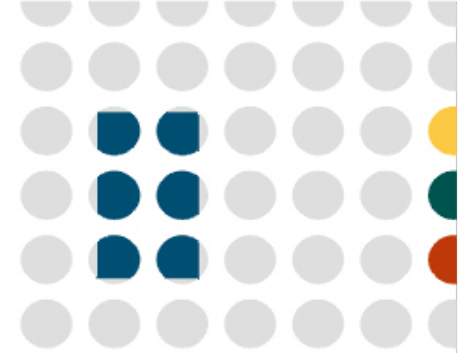
- **Nacionalinis** biudžetas – apima valstybės ir savivaldybių biudžetus (2011 m. pajamos 19,9 mlrd. litų, išlaidos 22,5 mlrd. litų)
- **Socialinio draudimo** fondo – “Sodros” -biudžetas (2011 m. -11 mlrd. litų pajamų ir apie 13,5 mlrd. litų išlaidų)
- **Privalomojo sveikatos draudimo** fondo biudžetas (pajamos – pavedimai iš valstybės biudžeto ir “Sodros”, 2011 m. 4 mlrd. 169 mln. litų)

Pastaba: visur lėšos – be ES paramos

Valstybės pajamos

FINANSŲ MINISTERIJA

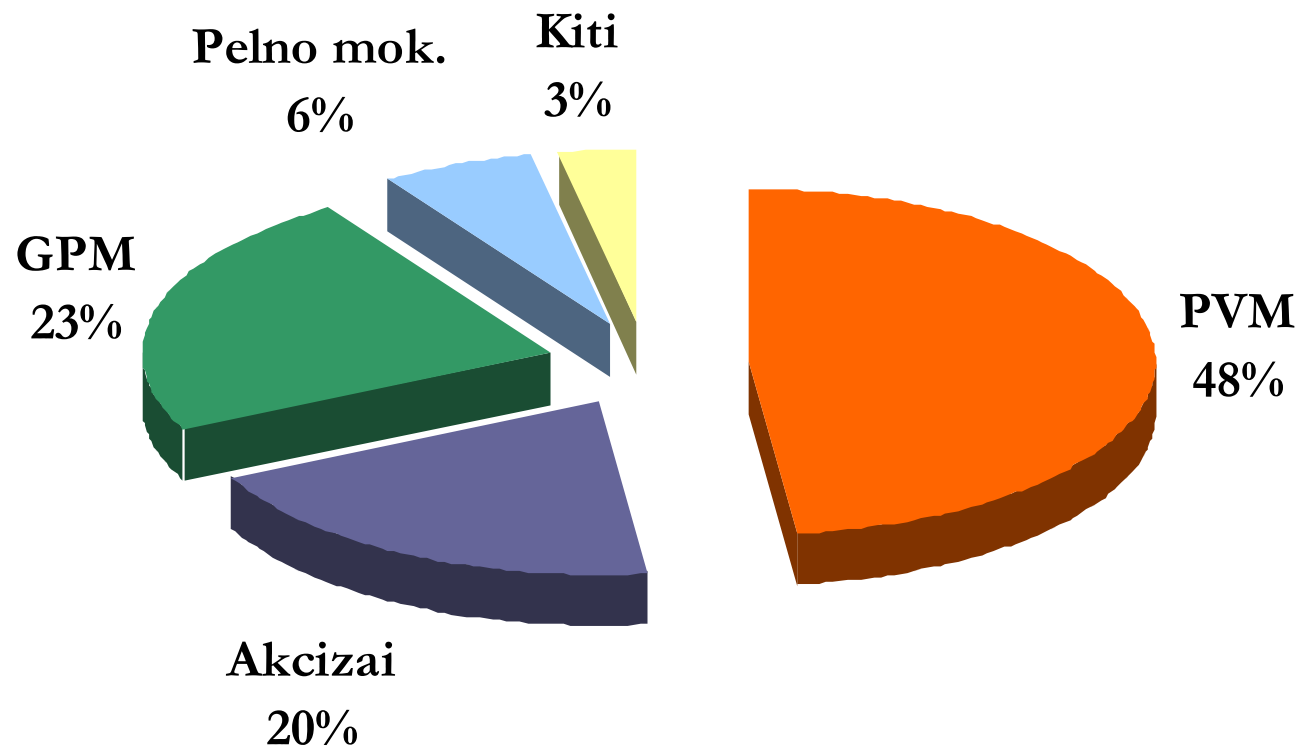
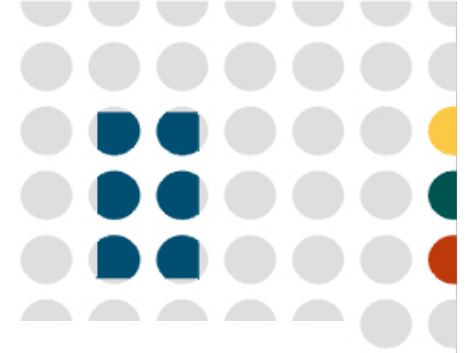

Žodis „mokesčiai“ dažną priverčia intuityviai susiraukti, tarsi kalbėtume apie kokį neišvengiamą blogį, nors iš tų mokesčių finansuojamos viešosios paslaugos sukelia priešingas emocijas, tiksliau, lygiai prastas emocijas sukelia nepakankamai geri keliai, būtinybė pirkti vadovėlius vaikų mokykloje, ilgos eilės pas medicinos specialistus ar nenuvalytas sniegas nuo šaligatvių..

Valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių struktūra / 2010 m

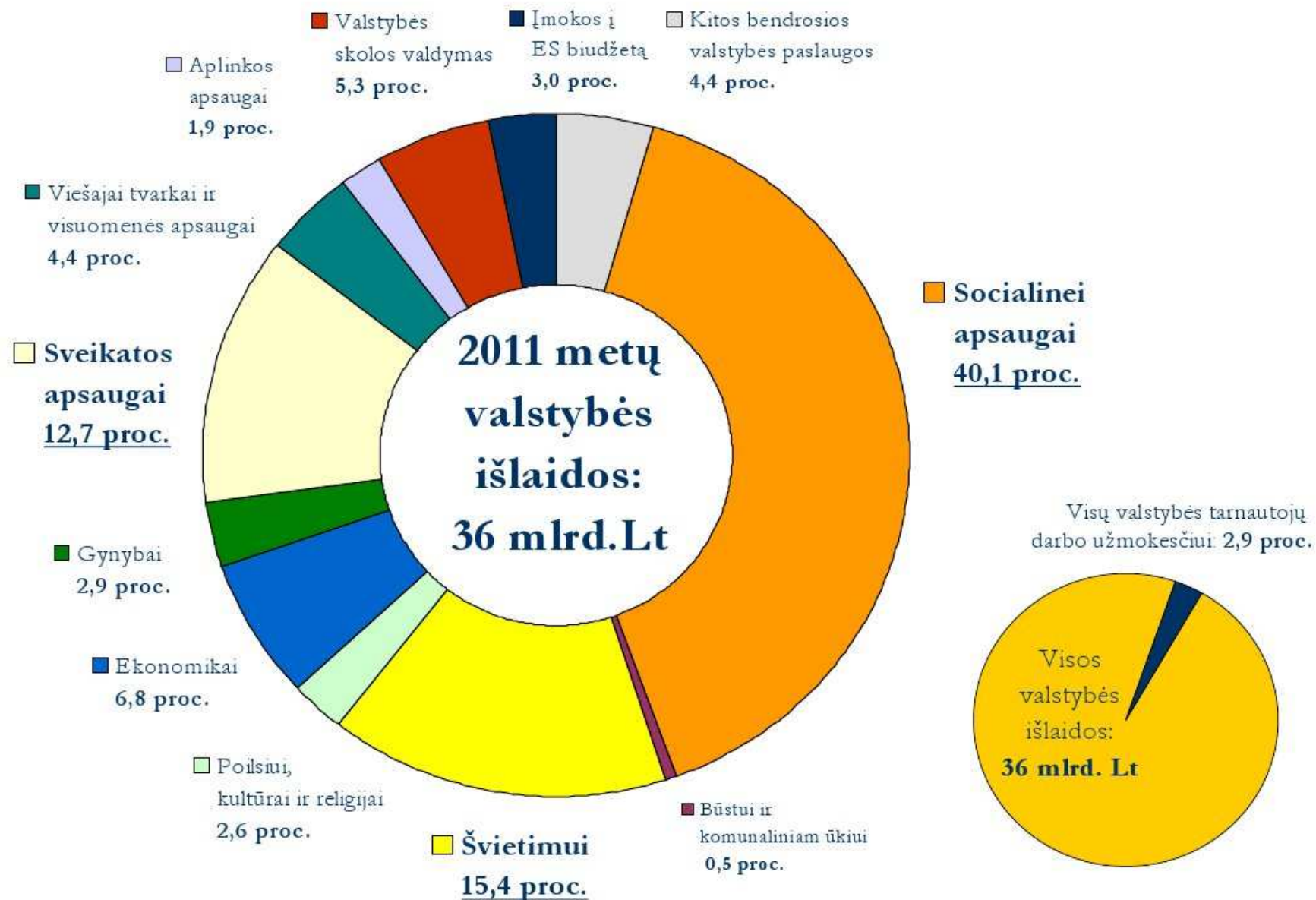
FINANSŲ MINISTERIJA

Pastaba: be savivaldybių ir "Sodros"

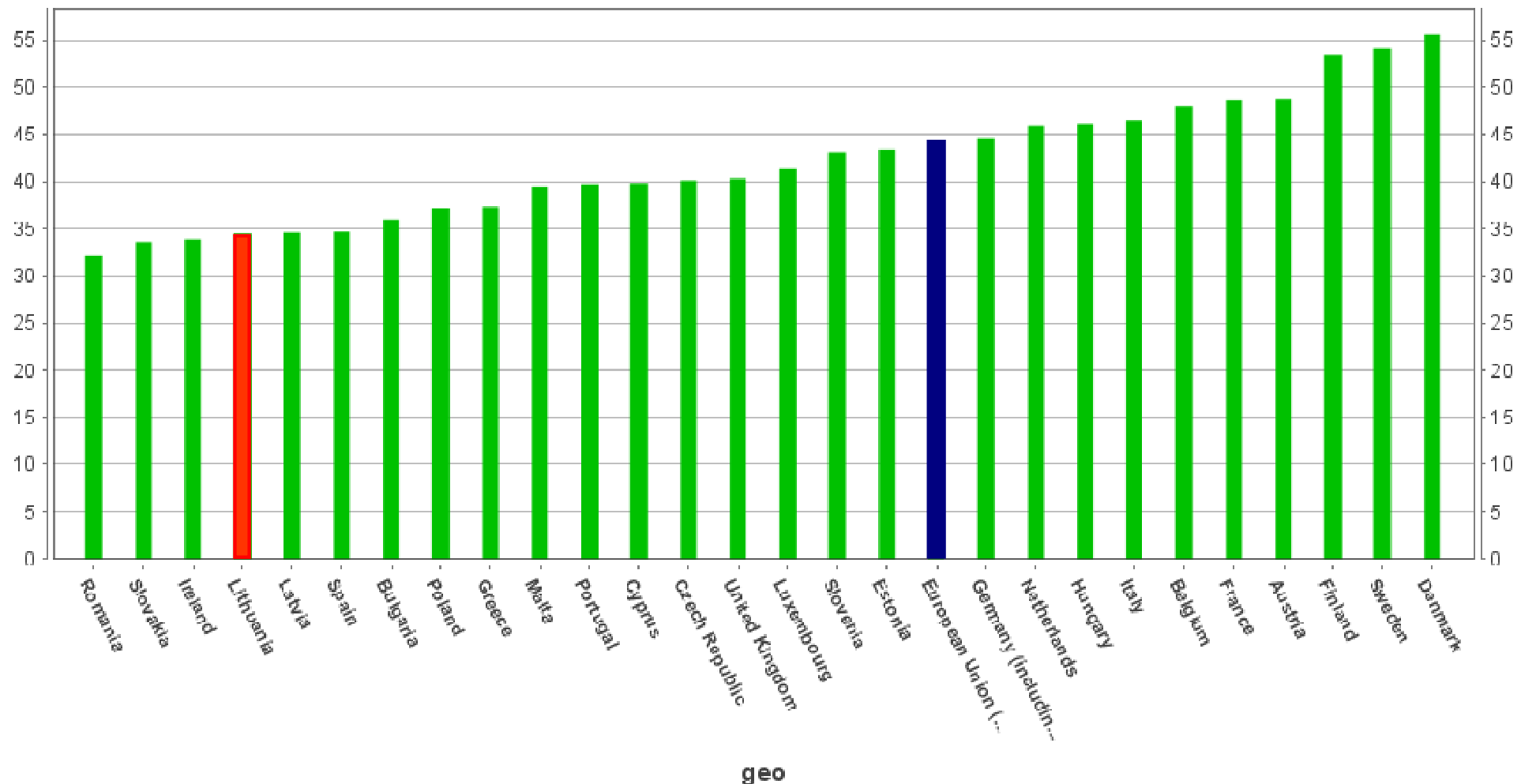
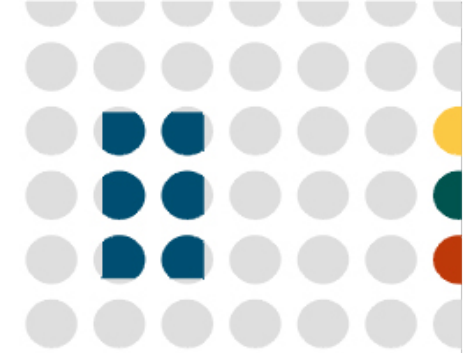
Valstybės išlaidos (2011 m.)/be ES lėšų

FINANSŲ MINISTERIJA

ES valstybių viešojo sektoriaus pajamos proc. BVP / 2009 m.

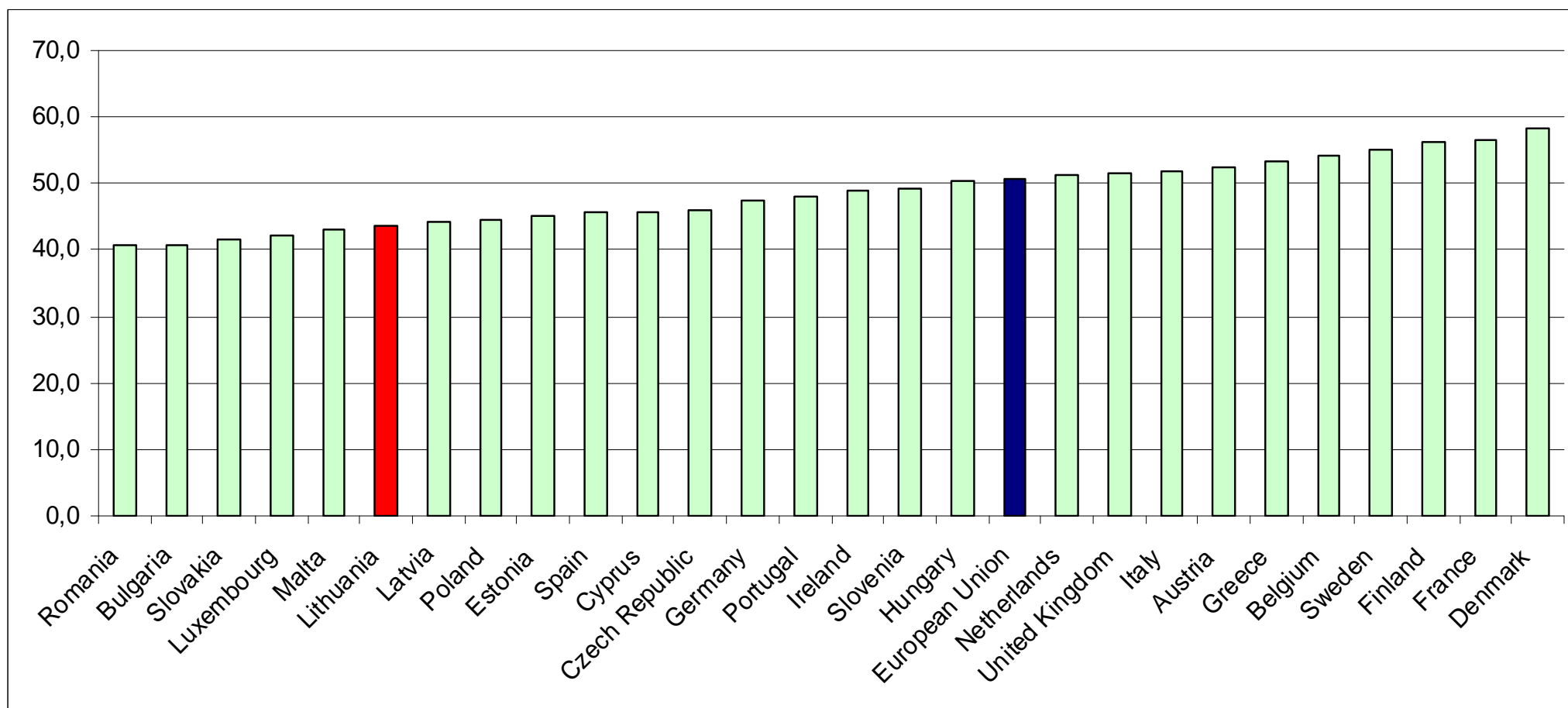
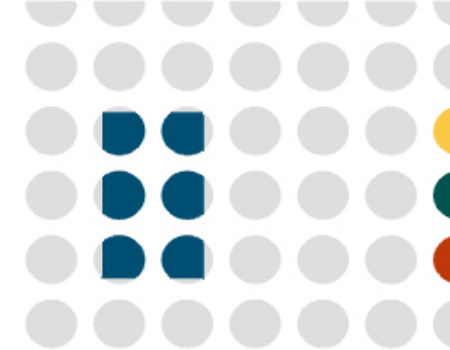
FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuva – 34,5 proc. BVP(2010 m - 34,2 proc.), ES vidurkis 44 proc. BVP (2010 m. 43,9 proc.)

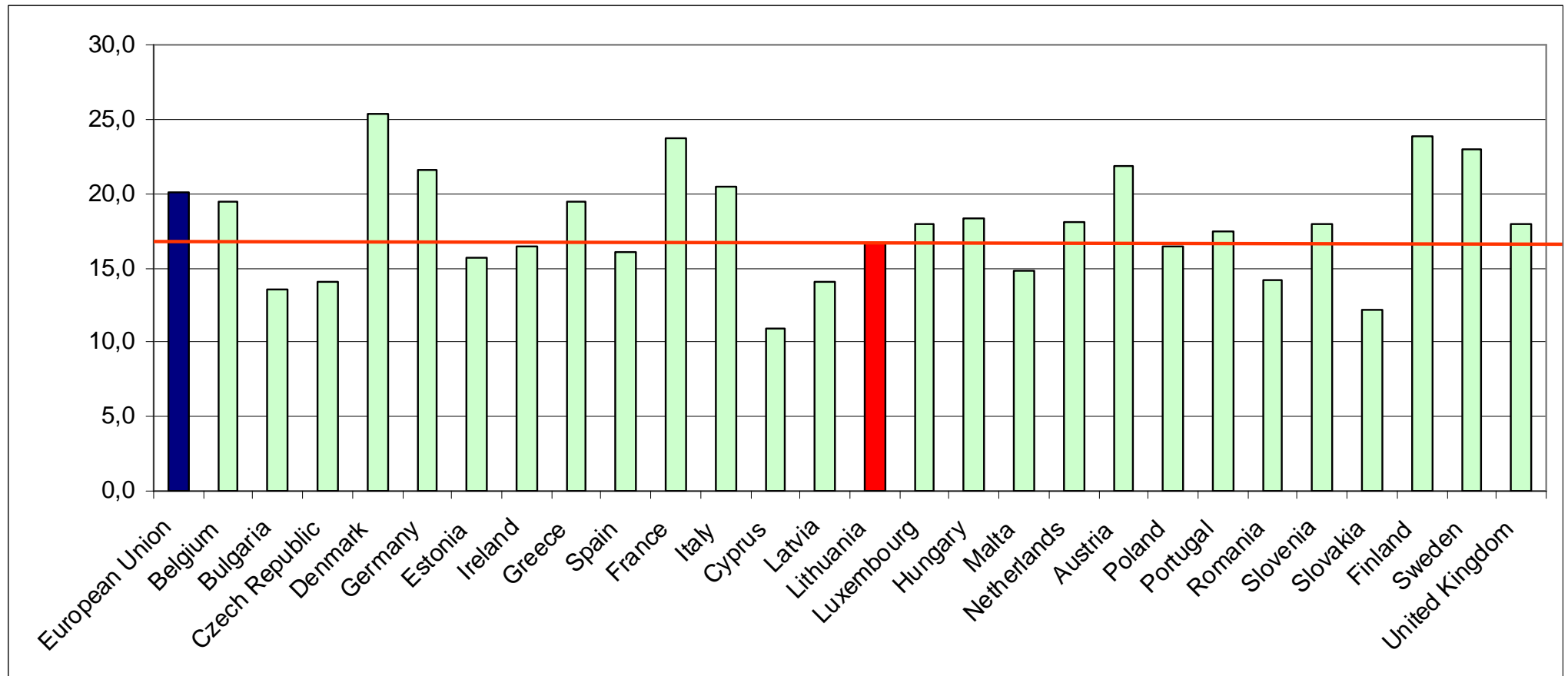
ES valstybių viešojo sektoriaus išlaidos proc. BVP / 2009 m.

FINANSŲ MINISTERIJA

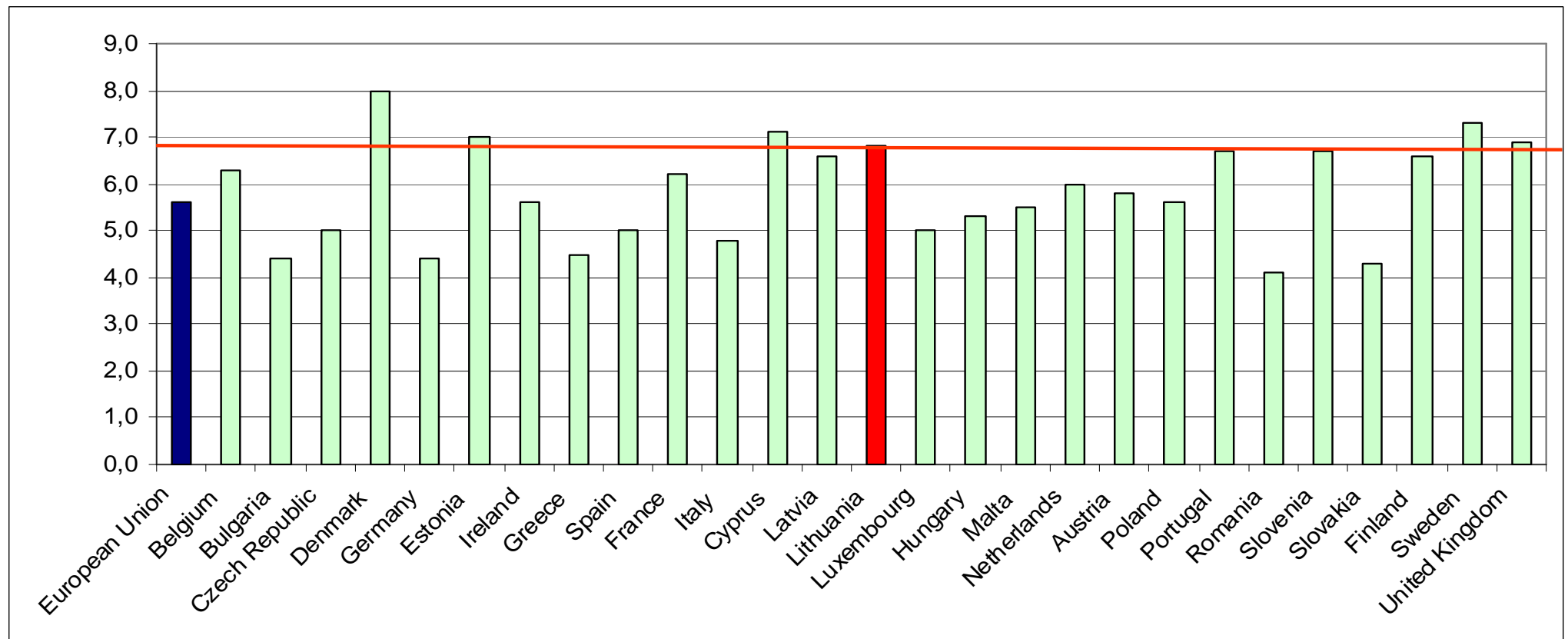
Lietuva – 43,6 proc., ES vidurkis – 50,8 proc.

valstybių išlaidos socialinei apsaugai proc. BVP (2009 m.)

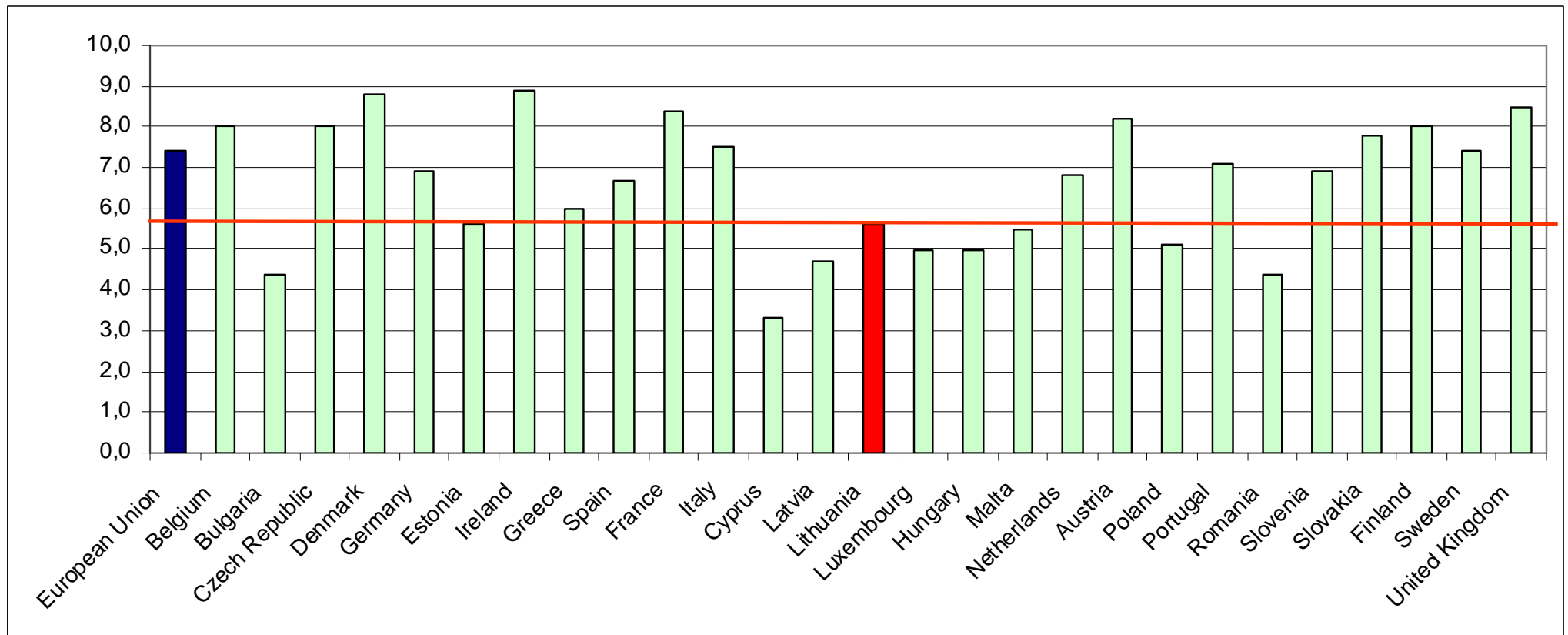
Lietuva 16,7 proc. BVP, ES vidurkis – 20,1 proc. BVP

ES valstybių išlaidos švietimui proc. BVP (2009 m.)

Lietuva – 6,8 proc. BVP, ES vidurkis – 5,6 proc. BVP

valstybių išlaidos sveikatos apsaugai proc. BVP (2009 m.)

Lietuva – 5,6 proc. BVP, ES vidurkis – 7,4 proc. BVP

valstybių viešųjų išlaidų dinamika proc. BVP / 1870-2009 m.

Government* spending, % of GDP

	1870	1913	1920	1937	1960	1980	1990	2000	2005	2009
Austria	10.5	17.0	14.7	20.6	35.7	48.1	38.6	52.1	50.2	52.3
Belgium	<i>na</i>	13.8	22.1	21.8	30.3	58.6	54.8	49.1	52.0	54.0
Britain	9.4	12.7	26.2	30.0	32.2	43.0	39.9	36.6	40.6	47.2
Canada	<i>na</i>	<i>na</i>	16.7	25.0	28.6	38.8	46.0	40.6	39.2	43.8
France	12.6	17.0	27.6	29.0	34.6	46.1	49.8	51.6	53.4	56.0
Germany	10.0	14.8	25.0	34.1	32.4	47.9	45.1	45.1	46.8	47.6
Italy	13.7	17.1	30.1	31.1	30.1	42.1	53.4	46.2	48.2	51.9
Japan	8.8	8.3	14.8	25.4	17.5	32.0	31.3	37.3	34.2	39.7
Netherlands	9.1	9.0	13.5	19.0	33.7	55.8	54.1	44.2	44.8	50.0
Spain	<i>na</i>	11.0	8.3	13.2	18.8	32.2	42.0	39.1	38.4	45.8
Sweden	5.7	10.4	10.9	16.5	31.0	60.1	59.1	52.7	51.8	52.7
Switzerland	16.5	14.0	17.0	24.1	17.2	32.8	33.5	33.7	37.3	36.7
United States	7.3	7.5	12.1	19.7	27.0	31.4	33.3	32.8	36.1	42.2
Average	10.4	12.7	18.4	23.8	28.4	43.8	44.7	43.2	44.1	47.7

Sources: Vito Tanzi and Ludger Schuknecht; IMF; OECD

*1870-1937 central government, 1960-2009 general government

kokia šios dinamikos kaina mokesčių mokėtojams – valstybių skolos dinamika (1950 – 2015)

LIJANSŲ MINISTERIJA

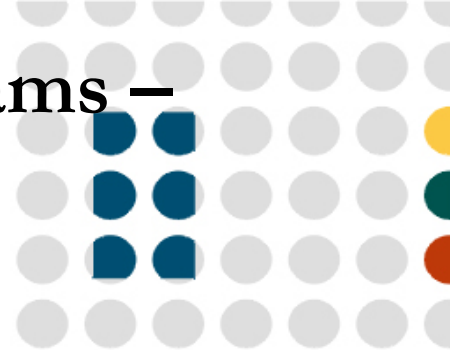
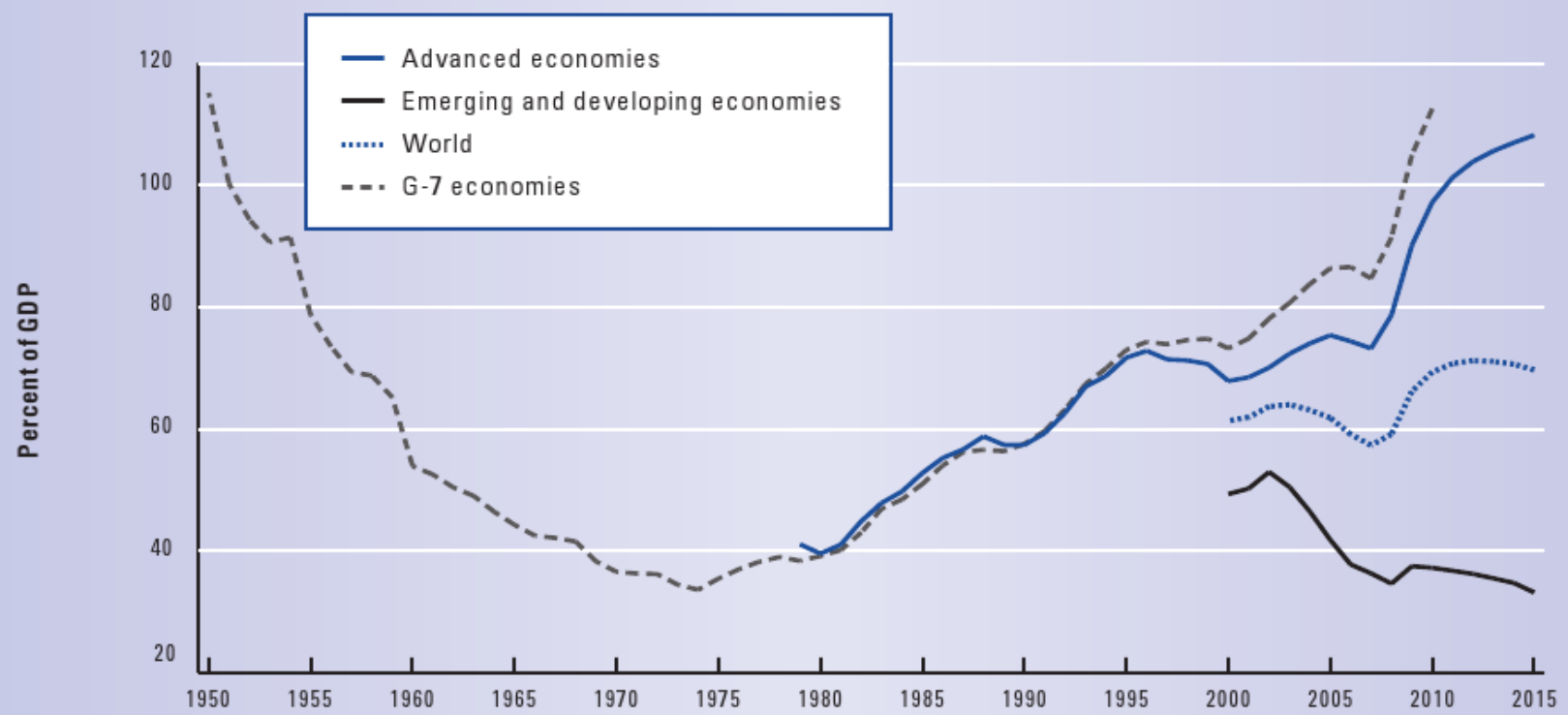

Figure 1: The evolution of public debt in G-7 and other country groups, 1950–2015

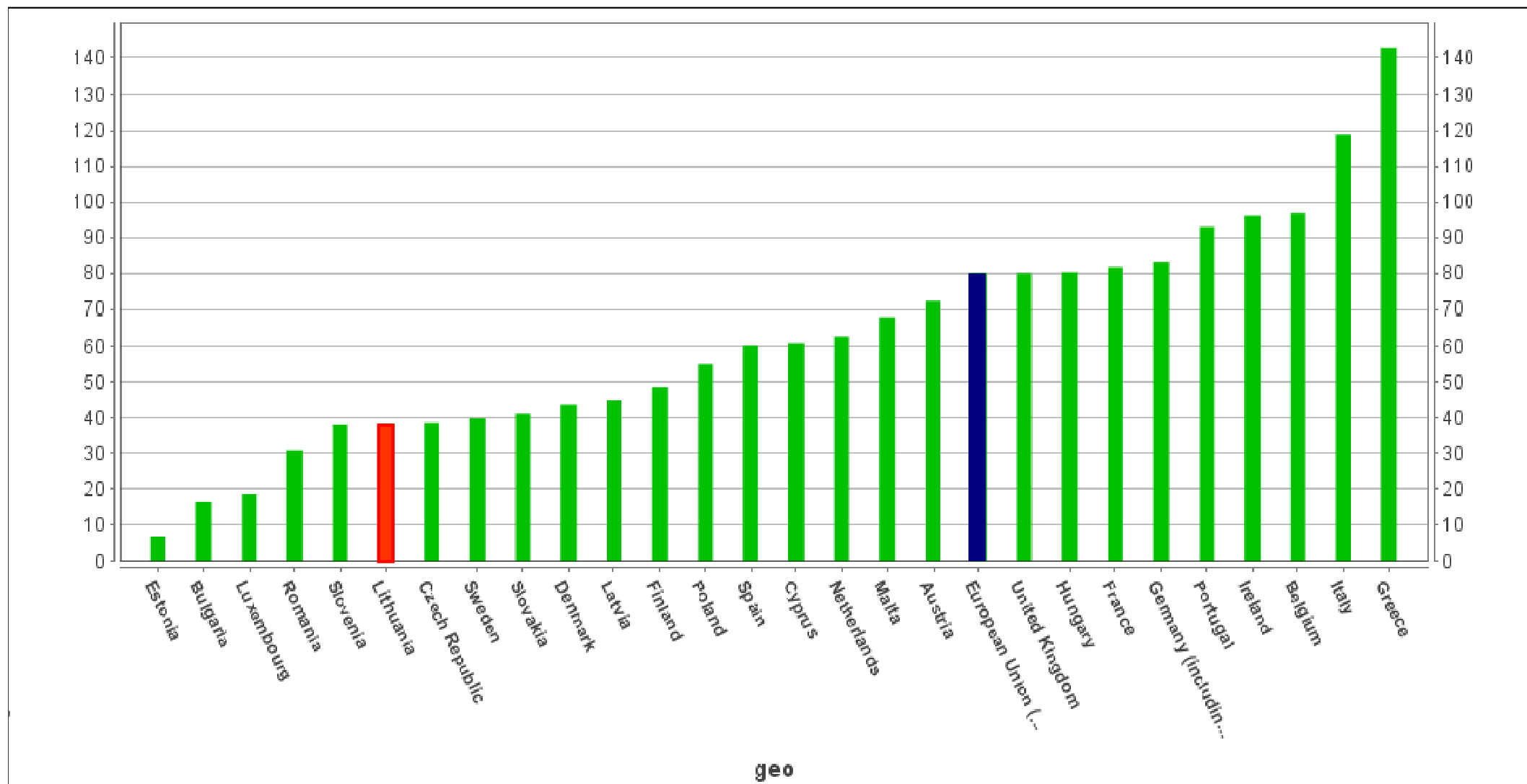
Source: IMF, 2010a.
Note: Data are shown for the longest available period for each country group.

ES valstybių deficitai/pertekliai

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
European Union	-3,1	-2,9	-2,5	-1,5	-0,9	-2,4	-6,8
Belgium	-0,2	-0,4	-2,8	0,1	-0,4	-1,3	-6,0
Bulgaria	-0,4	1,8	1,0	1,9	1,1	1,7	-4,7
Czech Republic	-6,6	-2,9	-3,6	-2,6	-0,7	-2,7	-5,8
Denmark	-0,1	1,9	5,0	5,0	4,8	3,3	-2,8
Germany	-4,0	-3,8	-3,3	-1,6	0,3	0,1	-3,0
Estonia	1,7	1,6	1,6	2,4	2,5	-2,9	-1,8
Ireland	0,4	1,4	1,6	2,9	0,1	-7,3	-14,3
Greece	-5,7	-7,4	-5,3	-6,0	-6,7	-9,8	-15,6
Spain	-0,2	-0,4	1,0	2,0	1,9	-4,2	-11,1
France	-4,1	-3,6	-3,0	-2,4	-2,7	-3,3	-7,5
Italy	-3,5	-3,6	-4,4	-3,3	-1,5	-2,7	-5,3
Cyprus	-6,5	-4,1	-2,4	-1,2	3,4	0,9	-6,0
Latvia	-1,6	-1,0	-0,4	-0,5	-0,3	-4,2	-9,6
Lithuania	-1,3	-1,5	-0,5	-0,4	-1,0	-3,3	-9,5
Luxembourg	0,5	-1,1	0,0	1,4	3,7	3,0	-0,9
Hungary	-7,2	-6,4	-7,9	-9,4	-5,0	-3,6	-4,5
Malta	-9,9	-4,7	-2,9	-2,8	-2,4	-4,5	-3,7
Netherlands	-3,2	-1,8	-0,3	0,5	0,2	0,5	-5,5
Austria	-1,7	-4,6	-1,8	-1,7	-1,0	-1,0	-4,1
Poland	-6,2	-5,4	-4,1	-3,6	-1,9	-3,7	-7,3
Portugal	-3,1	-3,4	-5,9	-4,1	-3,2	-3,6	-10,1
Romania	-1,5	-1,2	-1,2	-2,2	-2,6	-5,7	-8,5
Slovenia	-2,7	-2,3	-1,5	-1,4	-0,1	-1,8	-6,0
Slovakia	-2,8	-2,4	-2,8	-3,2	-1,8	-2,1	-8,0
Finland	2,3	2,1	2,5	3,9	5,2	4,2	-2,9
Sweden	-1,3	0,4	1,9	2,2	3,6	2,2	-0,9
United Kingdom	-3,3	-3,4	-3,3	-2,6	-2,7	-4,9	-11,2

ES valstybių skola proc. BVP (2010 m.)

FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos – 38,2 proc. BVP, ES vidurkis – 80 proc. BVP

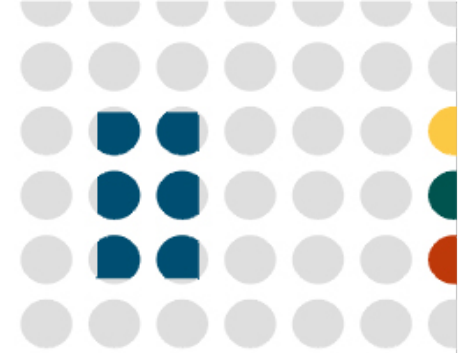
ES valstybių skolos aptarnavimo išlaidos (palūkanos)

FINANSŲ MINISTERIJA

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Bulgaria	2,2	1,9	1,6	1,3	1,8	0,9	0,8
Czech Republic	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,4
Germany	3,0	2,9	2,9	2,9	2,8	2,7	2,6
Estonia	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,4
Ireland	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0	1,4	2,1
Greece	5,0	4,9	4,6	4,6	4,7	5,0	5,3
Spain	2,3	2,0	1,7	1,6	1,5	1,5	1,7
Italy	4,1	4,9	4,8	4,6	4,9	5,0	4,6
Cyprus	3,5	3,3	3,3	3,2	3,0	2,8	2,5
Latvia	:	:	:	:	0,5	0,6	1,5
Lithuania	1,5	1,1	0,9	0,9	0,8	0,8	1,4
Luxembourg	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,5
Hungary	4,0	4,4	4,1	3,8	4,1	4,1	4,6
Malta	3,5	3,7	3,7	3,6	3,4	3,2	3,2
Austria	3,3	3,2	3,2	3,0	3,0	2,7	2,8
Poland	3,1	2,9	2,9	2,7	2,4	2,3	2,6
Portugal	2,8	2,7	2,6	2,8	2,9	3,1	2,9
Romania	1,6	1,4	1,1	0,9	0,8	0,8	:
Slovenia	2,1	1,8	1,6	1,5	1,3	1,1	1,5
Finland	2,0	1,9	1,8	1,7	1,6	1,6	1,6
Sweden	2,2	1,8	1,8	1,7	1,8	1,7	1,2
United Kingdom	2,0	1,9	2,1	2,0	2,2	2,2	1,9

nesubalansuoti viešieji finansai

FINANSŲ MINISTERIJA

Užburtas ratas:

- Už pajamas didesnės išlaidos – deficitas
  - Deficitui finansuoti skolinamasi
  - Skolai aptarnauti (palūkanoms) – valstybės biudžeto lėšos, kurias galima būtų panaudoti viešosioms paslaugoms
-

Kai kurie išlaidų augimą lėmę sprendimai 2007-2008 m.

FINANSŲ MINISTERIJA

Motinytės išmokos (“Sodros” biudžeto išlaidos)

Metai	2007	2007 m. vidut padidėji mas %	2008	2008 m. vidut padidėji mas %	2009	2009 m. vidut padidėjima s %
Bendra metinė suma (pagal faktą), mln.Lt	277,7 mln. lt	+69,1 %	772 mln. lt	+178%	1 mlrd. 197,9 mln.	+55,2 % **

** didėjimas sąlygotas ankstesnių didinimų išlaidų, tame tarpe mėnesinės pašalpos didinimo, persikėlimo į ateinančius metus, padidėjusio gavėjų skaičiaus (dėl motinytės atostogų trukmės pratęsimo nuo 1 iki 2 metų), kt.

Kai kurie išlaidų augimą lėmę sprendimai 2007-2008 m.

FINANSŲ MINISTERIJA

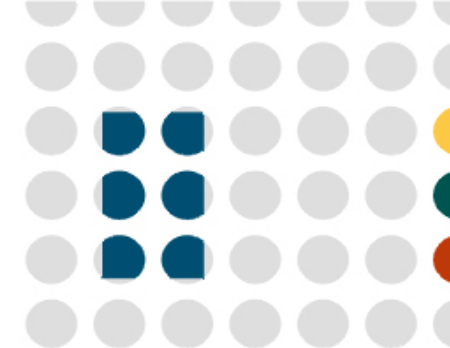
Pensijos (“Sodros” biudžeto išlaidos)

Metai	2007	2007 m. vidut padidėjimas %	2008	2008 m. vidut padidėjimas %	2009	2009 m. vidut padidėjimas %
Bendra metinė suma (pagal faktą), mln. Lt	4 mlrd. 264,5 mln. lt	+25,4 %	5 mlrd. 507,5 mln. lt	+29,1%	5 mlrd. 864,8 mln. lt	+6,5% *

* didėjimas sąlygotas ankstesnių didinimų persikėlimo į ateinančius metus

2008 m. pab. – 2009 m. sprendimai

FINANSŲ MINISTERIJA

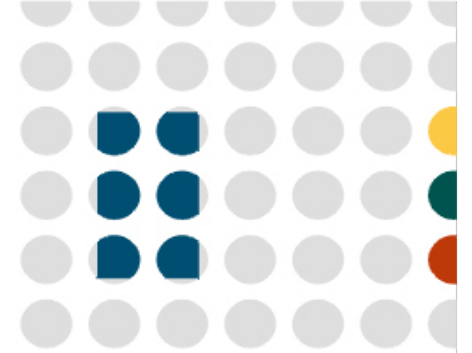

Mln. Lt

Nacionalinis biudžetas	Pajamų didinimas	Išlaidų mažinimas	Bendras efektas
2009 m.	1495	4547	6042
2010 m.	500	1580	2080
Sodros biudžetas	2009 m.	2010 m.	
	500	2700	

Kaip ištrūkti iš užburto deficito – skolos rato?

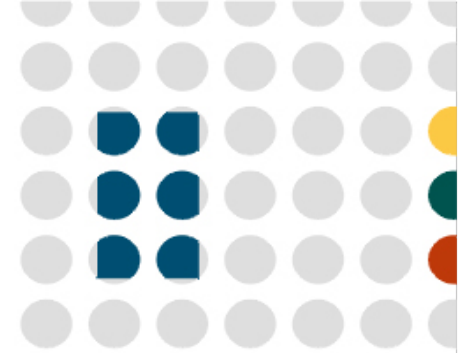
FINANSŲ MINISTERIJA

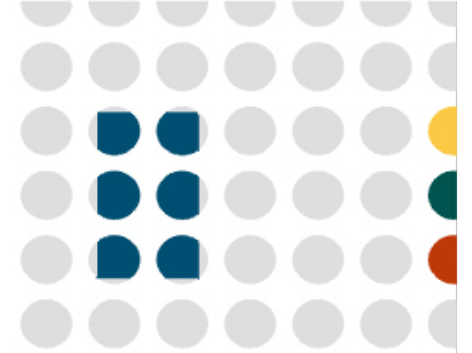
- Gyventi pagal pajamas
  - Ekonomikos augimo laikotarpiais **kaupiti rezervus** iš viršplanių biudžeto pajamų
  - Laikinų pajamų neversti nuolatiniais įsipareigojimais
-

Kaip padidinti valstybės pajamas

FINANSŲ MINISTERIJA

- Valstybės (visų mokesčių mokėtojų) **turto efektyvus valdymas, duodantis grąžą**
- Piliečių **nepakantumas** šešėlinei ekonomikai, sukuriantis prielaidas visiems, o ne tik sąžiningiesiems, prisidėti prie bendrų viešųjų paslaugų kūrimo

Dėkoju už dėmesį
